

Dansk i gymnasiet

Reflekterende artikel

Er du god til at reflektere over emner, der er knyttet til danskfaglig viden - og vores kultur? Hvilken betydning har nyhedskriteriet 'konflikt' for vores opfattelse af verden? Hvilken rolle spiller udfordrende kunst for vores kultur? Hvad betyder dialekter for vores sociale tilhørsforhold?

Formålet

Den reflekterende artikel tager din læser med rundt i dine tanker om emner, der har en danskfaglig vinkel. Genren skal vise, at du kan reflektere over den verden, du er en del af.

Genren

Den reflekterende artikel er en genre, hvor du skal reflektere. Refleksion betyder at tænke over, at undre sig over, at ræsonnere, at overveje. Du skal således tænke og reflektere, undre dig over et danskfaglig emne. Og ofte er emnet knyttet til vores kultur: hvad betyder det for vores kultur, for vores måde at forstå og opfatte verden på, på vores måde at være sammen på, for vores måde at være mennesker på?

Den reflekterende artikel er kendetegnet ved særligt fem centrale træk

- den er skrevet i et personligt sprog, hvor man kan høre dig
- den er baseret på erindringer og oplevelser, som er skrevet frem for læseren. De konkrete erindringer og oplevelser bruges som udgangspunkt for overvejelser på et abstrakt niveau
- du giver dine forsigtige bud på det abstrakte niveau på baggrund af dine tanker og refleksioner
- den bevæger sig fra det konkrete til den abstrakte pointe
- læseren skal blive klogere på *dine* tanker om emnet, og du skal give læseren nogle perspektiver på emnet, som læseren ikke havde før.

De fire første kendetegn bliver udfoldet i det følgende. Men først skal du lige præsenteres for, hvem din modtager af den reflekterende artikel er. Det er nemlig én, der læser litteratur og er alment interesseret i kunst og

medier. Modtageren er altså relativ intellektuel, og derfor skal du kunne tale i øjenhøjde med en sådan læser.

Det personlige sprog

Verden skal skrives frem for din læser, og *din* undren over emnet skal skrives frem i en særlig sproglig tone. Din sproglige tone. Det betyder, at du skal finde din egen sproglige stemme frem. Men den sproglige tone skal holde sig til korrekt retstavning og Kommatering. Og ungdommeligt talesprog kendt fra messenger og andre sociale medier er ikke hensigtsmæssigt, for din modtager er jo kulturel interesseret. Sproget skal være lækkert og levende, artiklen skal være velskrevet og skal vise, at du mestrer det danske sprog.

Hvordan skriver man lækkert og levende? Ved at øve sig på at skrive - og udfordre sit sprog. Det kan være at variere i sætningsbygningen eller sætningslængden. Eller at anvende retoriske virkemidler på en måde, som styrker pointer, så de står tydeligere og mere markante frem. Billedsprog kan også anvendes i passager, der er særlig centrale, for at få læseren længere ind i oplevelsen.

Erindringer og oplevelser i det konkrete

Udgangspunktet for dine refleksioner på det abstrakte niveau skal være konkrete eksempler. De konkrete eksempler er situationer og oplevelser fra hverdagen, men kan også være en tekst. Det kan være oplevelser med Instagram, en oplevelse med et filmklip eller ved læsningen af et digt. Men det kan også være en erindring om en bustur eller andet.

Læserens evne til at forestille sig en situation skal aktiveres. Og den kan kun aktiveres gennem dit sprog. Læseren skal kunne se sig selv være til stede i den konkrete oplevelse, som udgør dit eksempel. Så du skal skrive en *scene* frem. Hvordan ser der ud i situationen, hvad lugter der af, hvad kan man høre? Hvad siger du, hvad tænker du? Skriv verden frem for din læser. Når det konkrete bliver skrevet klart frem for din læser, har din læser lettere ved at følge dine tanker og overvejelser på det abstrakte niveau, fordi der er noget genkendeligt, der leder ind til det abstrakte. Derfor er det konkrete vigtigt.

På det konkrete niveau kan gengivelse af en enkelte detaljer eller to sikre, at det konkrete bliver skrevet tydeligt frem. Og så kan detaljer også være en god krog, der kan fastholde og overraske læseren

At give bud på det abstrakte niveau

De konkrete oplevelser og erindringer skal bruges som afsæt for abstraktionen. Det er på det abstrakte niveau, at du får undersøgt emnet ved at lave *generaliseringer*. Det er her, du forholder dig *undersøgende* til, hvilken betydning nyhedskriteriet 'konflikt' har for vores opfattelse af verden, hvilken betydning udfordrende kunst har for vores kultur, og hvad dialekter betyder for vores sociale tilhørsforhold.

At være undersøgende betyder, at man skal give nogle *bud*. Det er ikke en argumentation. Din mening er fuldkommen uvæsentlig. Det er dine perspektiver på emnet og undersøgelse af forhold relateret til emnet, der er i fokus. Du vurderes på din evne til at tænke og undre dig - og på få indfanget læseren i din tankerække gennem et levende sprog. På det abstrakte niveau skal du derfor komme med nogle usikre bud på, hvordan det forholder sig. Derfor optræder svage styrkemarkører som 'måske', 'på den ene side x, men på den anden side y', 'det kunne være noget med', 'det kunne tyde på', 'det kan ikke helt udelukkes at'.

På det abstrakte niveau skal du hive din danskfaglige viden bringes i spil på en måde, så det danskfaglige bibringer nogle perspektiver i din abstraktion. Det kan eksempelvis være viden om nyhedskriterier eller journalistik som den fjerde statsmagt. Det kan være litteraturhistorisk viden om betydningen af litterære eller kunstneriske værker for samtiden. Eller viden om sociolekter og diskursteori.

Bevægelsen fra det konkrete til det abstrakt

Overgangen mellem den konkrete oplevelse og den generelle abstraktion kan være svær. For at binde de to dele sammen, kan man stille spørgsmål, men det er vigtigt, at du ikke bare stiller en masse spørgsmål, men faktisk besvarer dem i det konkrete. Og så skal de gerne give mening i forhold til det konkrete, så der er en sammenhæng mellem den konkrete oplevelse og den refleksion, det konkrete afføder.

En anden måde at lave en overgang på er ved at sammenfatte, hvad den personlige erindring eller oplevelse egentligt betyder, og her skal den gerne knyttes an til emnet, så det er tydeligt, hvordan det konkrete spiller ind i et emne.

Her er en række hjælpesætninger, der kan bruges i overgangene:

"Oplevelsen vidner netop om, hvor"

"Dette får mig til at tænke på"

"Af det kan man måske udlede"

"Det (konkrete) peger i retning af..."

"Min oplevelse af xxx kan sige noget om, hvorfor vi..."

"At jeg reagerede sådan kan måske fortælle os noget om, hvordan vores behov for..."

"Det får mig til at tænke på, at vi..."

"Lad os lige stoppe op her. Hvorfor overraskede det mig, at..."

(noget fra det konkrete). Kan det betyde at (op på det abstrakte)?"

Hvordan kommer jeg i gang?

Et god indgangsvinkel er at få omskrevet opgaveformuleringen til sit eget sprog. På den måde får man et greb om, hvad emnet for den reflekterende artikel er. Det er vigtigt. Man skal sørge for at få givet sine bud på emnet og ikke ryge ud ad en tangent, som ikke er relateret til emnet.

Derefter er det en god idé at lave et mindmap over sine tanker om emnet. Hvilke veje kan man gå? Hvilke pointer har jeg om emnet på det abstrakte niveau? Stil dig selv en masse spørgsmål - hvad, hvorfor, hvordan, hvilke. Kom ind til kernen i vores kultur, i det at være menneske, ind i vores samfund. Tænk også i, hvordan emnet knytter sig til grundlæggende paradokser og modsætninger som kultur-natur, virkelighed-iscenesættelse, frihed-begrænsning, positive og negative konsekvenser. Tænk i dybden, udfordre dig selv og din evne til at reflektere. Desuden skal du undervejs også overveje, hvilken danskfaglig viden det er relevant at inddrage, og hvilke perspektiver den danskfaglige viden giver dine overvejelser. Brug eventuelt nedenstående model til at tænke.

k.dk

Model til brainstorm

Først efter den indledende brainstorm læser/ser du de tekster, der er knyttet op til opgaven. Teksterne er valgt ud, fordi de på en eller anden måde er relevante for emnet, så du skal forholde dig til, hvilke perspektiver teksterne giver til emnet.

Hvordan er en reflekterende artikel struktureret?

Der findes netop ikke en fast formel for, hvordan man strukturerer en reflekterende artikel. Det er din undren og undersøgende tilgang til artiklen, som er i fokus. Og en tankeproces er sjældent struktureret. Men derfor er det fint alligevel at gøre sig nogle overvejelser over, hvordan din reflekterende artikel skal struktureres.

Indledningen fører ind i artiklens emne og gerne i kraft af en beskrivelse af en konkret situation. Afsluttende for indledning kan der være et par spørgsmål.

Indledningen skal åbne emnet for læseren, så læseren får en klar idé om, hvad der er på spil i emnet, og derfor skal indledningen knyttes stærkt til emnet.

Herefter følger **brødtæksten**, hvor man bevæger sig fra det konkrete til det abstrakte i en flydende strøm af tekst. Der er ingen overskrifter, der styrer teksten, så derfor er det godt på forhånd at have gjort sig tanker om, hvilke pointer på det abstrakte niveau man gerne vil nå omkring, og som indeholder mest kød og kan udfoldes mest.

Din reflekterende artikel må meget gerne stritte på det abstrakte niveau, så du får undersøgt forskellige facetter af emnet. Ofte har den reflekterende artikel karakter af at være en **erkendelsesproces**, hvor man i sin skrift kommer ind i emnet og viser forskellige perspektiver og pointer knyttet til emnet. Og man må undervejs i artiklen gerne blive klogere. Så det er fint at give nogle bud på det abstrakte niveau i begyndelsen af sin artikel, som man så senere kommer frem til ikke holder, fordi man har fået nogle andre perspektiver på emnet.

Lav derfor gerne en disposition for din reflekterende artikel, hvor du får struktureret dine pointer på det abstrakte niveau, så du får et overblik over, hvor den reflekterende artikel skal bevæge sig hen.

Slut af med en afrunding, der får læseren til at tænke videre. Det kan være en enkelt sætning, som sætter en tanke i gang, fx et spørgsmål eller en skarp pointe.

Copyright Jan Aasbjerg Petersen - gymdansk.dk